

VERSLAG STUDIEBEZOEK STOCKHOLM e.o. 15 – 19 maart 2004

Lezing:

Tore Hamnegard – Pres. Swedish Association of School-principals and directors of education.
– (Scolarverbond) en

Mikael Crona, vakbond voor onderwijzend personeel in het World Trade Center te Stockholm.

In Zweden heeft men een hoge organisatiegraad. Men is georganiseerd in allerlei verbanden. Federaties e.d. op alle mogelijke gebieden.

De regering (landelijk en lokaal) neemt deze overlegverbanden serieus en voert en ook geformaliseerd overleg mee.

De Sclarverbond heeft momenteel 5200 leden. Daarvan is 51 % vrouw en 49 % man. De gemiddelde leeftijd is 52 jaar. M.n. de groep tussen 51 – 62 jaar is sterk vertegenwoordigd. Door de vergrijzing en de geringe animo van jongeren voor het beroep van schoolleider worden er grote problemen voor de toekomst verwacht.

In Zweden is 60 % van de schoolleiders vrouw, gemiddeld leeftijd van schoolleiders is 54 jaar.

Verreweg de meeste schoolleiders (95 %) zijn “opgeklommen” vanuit hun leraarsfunctie.

De leeftijdsopbouw van de leerkrachten is nagenoeg gelijk aan die van schoolleiders.

Daar is de gemiddelde leeftijd 52 jaar en een groot tekort aan jonge leerkrachten. Door de problemen in bijvoorbeeld de Zweedse industrie en IT-bedrijven verwacht men dat de belangstelling voor het vak van leraar weer zal aantrekken. De eerste tekenen zijn daarvan al te zien.

Bij de leraren is 64 % vrouw en zijn de meeste leraren algemeen bevoegd en niet voor een apart vakgebied.

Hoe de belangstelling voor het vak leraar zich heeft ontwikkeld blijkt wel uit het feit dat in de jaren '70 de gemiddelde leeftijd van leraren ongeveer 35 jaar was en nu dus 52 jaar !!

De vakbond stelt dat de politiek onvoldoende leerkrachten heeft kunnen rekruteren. Daarnaast zijn er nog geen concrete stappen van de overheid zichtbaar. En dat terwijl Zweden nog steeds per hoofd van de bevolking het meeste geld van de wereld aan onderwijs besteed. Het belang van goede onderwijs is danook altijd voor iedereen erkend.

Salarisdifferentiatie

Voor de vakbond zijn de volgende “main goals” voor de komende tijd van toepassing:

1. Leerkrachten zijn te betrekken bij hun werk, ze accepteren –volgens de vakbond- te veel.

2. De schoolleiders staan onder te grote druk van de lokale overheden om te bezuinigen. Door de teruggelopen economie is er minder geld beschikbaar en moet er steeds hard onderhandeld worden.
3. In de periode 2000 - 2005 moeten de salarissen in onderwijsland met 20 % gestegen zijn.
Dat kan per regio nog wat uitmaken. Vakbonden hadden in de periode 2000 – 2002 al een salarisverbetering van 13,7 % gerealiseerd.
4. Iedere individuele leraar en schoolleider onderhandelt bij het aannemen van een nieuwe betrekking o.i.d. over zijn salaris. Daarbij wordt hij/zij bijgestaan door de vakbond.
5. er zijn twee onderhandelingsmogelijkheden: via de sollicitatiegesprekken bij de lokale overheid en via de sollicitatiegesprekken bij de schoolleider.
6. De onderhandelingen over de salarissen worden –volgens de vakbond beter uitgevoerd door vrouwen
7. Volgens de vakbond wordt salarisdifferentiatie beter geaccepteerd dan bijvoorbeeld arbeidstijddifferentiatie.
8. Aanstaande leerkrachten kunnen zelf (bijv. via opleiding) hun salaris voor de toekomst mee bepalen.
9. De criteria van de beoordeling m.b.t. salarisdifferentiatie worden vaak opgesteld in tweerichtingsverkeer tussen schoolleider en betrokkene.

De onderhandelingen gaan over salaris, pensioen en voorwaarden. Er bestaan standaardovereenkomsten en standaardvoorwaarden. Per lokale overheid/school kan onderhandeld worden. Het maakt erg uit in welke regio van Zweden je werkt en leeft. Zo wordt in Noord-Zweden belangrijk minder betaald, maar zijn de kosten voor levensonderhoud ook een stuk minder.

Per regio zijn ook grote verschillen in onderwijsbijdrage door de lokale overheid. We kwamen voorbeelden tegen van SEK 3400 tot SEK 5000 per leerling per jaar. Al naar gelang de complexiteit van de schoolbevolking (achterstanden, taalproblemen e.d.) wordt er per leerling door de landelijke en lokale overheid nog een extra toelage per leerling verstrekt.

Het gemiddelde salaris voor leerkrachten ligt zo op ongeveer SEK 19000, -- per maand (bruto)

Daarvoor moeten in een full time betrekking 35 lesgebonden klokuren les worden gegeven en heeft met 10 klokuren voor extra werk, overleg e.d. Deze uren mogen ook thuis of elders worden uitgevoerd.

Schoolleiders-salarissen: (bruto p.m. loonpeil 2003)

		Zweden	Stockholm
Gymnasium	Rektor	34477	43475
Grundskola	Rektor	32643	41196
Vorskola	Rektor	28543	32100

Belasting bedraagt gemiddeld 43 %, met daarnaast nog lokale belastingen.

Bij het onderdeel beloningsdifferentiatie geeft de bond aan dat “iedereen kan accepteren dat – wanneer het werk niet hetzelfde is en de achtergrond evenmin- een ander (hoger) salaris gewenst is”.

Volgens de vakbond willen de meeste leerkrachten en schoolleiders niet meer terug naar het oude systeem van vast salarissen en een vast salarispatroon. Naar e.e.a. is echter geen onderzoek verricht.

In elk geval was bij onze schoolbezoeken wel duidelijk dat m.n. de jonge collega's minder verdienen dat de oudere. De ouderen hadden hun oude salaris en rechten behouden en de jongeren waren wellicht “goedkoop” binnengekomen. In principe weet niemand van elkaar het salaris. De salarissen aan de openbare (community) scholen zijn echter via de openbare stukken wel te achterhalen. Die van privaatscholen niet.

Er bestaan we minimumsalarissen geen maximumsalarissen.

Het algemene doel van de salarisverbetering en de beloningsdifferentiatie is uiteindelijk het verbeteren van het onderwijs en de individuele scholen.

Niek Flipse
Facetscholen